

ISSN 1505 - 1390

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne NR 113 /2013

W Numerze: Talar z wagą Stanisław Augusta Poniatowskiego
Sumy neapolitańskie królowej Bony

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

Pismo ukazuje się od 1988 roku

Redaguje :

Aleksander M. Kuźmin

Dariusz Świsulski

Zdjęcia :

Aleksander M. Kuźmin

Dariusz Świsulski

Wydawca :

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy
i

Adres redakcji :
81 - 601 Gdynia ul. Apollina 38
tel (0 58) 621 43 67
tel. kom. 606 710 835
e-mail alemka@poczta.onet.pl

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprowadzane wewnątrz Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów odpowiedzialni są autorzy. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych materiałów.

**Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku**

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 113

Styczeń 2013

W NUMERZE:

Andrzej Denis

Sumy neapolitańskie królowej Bony i pierwszy
obcy pieniądz kontrsygnowany w Polsce 1564 roku s. 3

Zbigniew Kutrzeba

Talar z wagą Stanisława Augusta Poniatowskiego s. 12

Dariusz Świsulski

Medal Ignacego Adamczewskiego za popularyzację
fizyki s. 16

Marek Moszyński

Medal 60-lecia Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji
i Informatyki Politechniki Gdańskiej s. 18

Romuald L. Sieradzki

Medal na 30-lecie Towarzystwa Przyjaciół
„Daru Pomorza” s. 20

Dariusz Świsulski

Wystawa i odczyt z okazji rocznicy działalności
elektryków na Pomorzu s. 22

REDAKCJA

Z Oddziału Gdańskiego PTN s. 25

Romuald L. Sieradzki

50-lecie Oddziału PTN w Częstochowie s. 27

SUMY NEAPOLITAŃSKIE KRÓLOWEJ BONY I PIERWSZY OBCY PIENIĄDZ KONTRSYGNOWANY W POLSCE 1564 ROKU

Sumy neapolitańskie - nazwa ta na długie lata stała się synonimem obietnic bez pokrycia, albo niemożliwych do spłacenia pożyczek. Ich historia wiąże się z królową Polski Boną. Bona Sforza D. ARAGONA (1494-1557), córka księcia Mediolanu Gian Gelazzo Sforzy i królowny aragońskiej Izabeli- była drugą żoną ZYGMUNTA I. STAREGO.

Portret młodej Bony

Dzięki wsparciu Habsburgów udało się doprowadzić do jej małżeństwa z owdowiałym polskim królem Zygmuntem Starym. Uroczystości zaślubin i koronacji odbyły się w Krakowie 18 kwietnia 1518 roku. W młodości Bona zdobyła staranne wykształcenie, posiadała wiedzę z zakresu historii, prawa i administracji i teologii. Znała języki obce, potrafiła wywierać wpływ na ludzi, była osobą oszczędną i gospodarną. Toteż wzięła mocno w swe ręce sprawy

finansów dynastii Jagiellonów. Bona wykazywała przy tym ambicję we wszystkich swoich działaniach w tym politycznych.

Bona wychodziła z przekonania, że jedną z najważniejszych rzeczy, potrzebnych do skutecznej realizacji planów politycznych i wzmocnienia władzy królewskiej, jest dostęp do odpowiednio wysokich środków finansowych. Postawiła sobie za cel zgromadzenie jak największego majątku - dla dynastii Jagiellonów - dającego jej niezależność finansową. Do 1524 roku Bona posiadała już jako nadania królewskie rozległe ziemie i lasy, miasta i wsie. Skupywała liczne posiadłości na Litwie, a w latach 1536-1546 przejęła nadzór nad komorami celnymi w Wielkim Księstwie Litewskim, co przynosiło ogromne dochody i dawało bazę do późniejszych sum neapolitańskich.

Portret Bony z warsztatu Łukasza Cranacha Młodszego

Z królem Zygmuntem I Starym miała liczne potomstwo: 4 córki i syna Zygmunta Augusta ur. 1 lipca 1520 roku, któremu pragnęła za życia zagwarantować następstwo polskiego tronu. Dążąc do uniezależnienia praw dynastii Jagiellonów od nastrojów szlachty, pragnęła jeszcze za życia ojca zapewnić mu koronę.

Fragmenty portretowe z medali Jana Marii Padovano: Zygmunt I Stary i jego syn, młody królewicz Zygmunt August

Jedynym sposobem osiągnięcia celu było wykorzystanie dziedzicznych praw Jagiellonów do tronu litewskiego. Doprowadziła do uroczystego podniesienia małego Zygmunta Augusta do godności Wielkiego Księcia Litewskiego. Otworzyło to drogę do jego elekcji w Polsce. Uroczysta koronacja odbyła się w katedrze wawelskiej 20 lutego 1530 roku. Od tej chwili Polska miała dwóch królów. Dlatego Zygmunt I - ojciec zyskał przydomek Stary, w celu odróżnienia go od młodszego króla syna Zygmunta AUGUSTA.

Medal Schillinga (awers) Zygmunt I Stary 1533

Medal Schillinga (rewers) Zygmunt August

W 1548 roku król ZYGMUNT I STARY zmarł i jego syn objął rządy w Polsce. Owdowiała królowa Bona weszła w ostry konflikt z synem na tle jego małżeństwa z Barbarą Radziwiłłówną. Jej stronnicy po krótkim wahaniu stanęli po stronie młodego króla ZYGMUNTA AUGUSTA.

Portret Zygmunta Augusta z medalu Dominika z Wenecji

Bona została osamotniona. Zniechęcona do Polski, w poczuciu klęski życiowej w roku 1556 wyjechała do Włoch do własnego księstwa, do Bari wywożąc z Polski 24 ładowne wozy pełne kosztowności, blisko pół miliona dukatów w złocie. Musiała przy tym na żądanie szlachty zrzec się wszystkich posiadanych w Polsce dóbr ziemskich na korzyść syna króla Zygmunta Augusta. Wywoziła do rodzinnego Bari gromadzony przez 38 lat panowania ogromny majątek. Wartość jego przekraczała znacznie roczny dochód Państwa Polskiego. Wkrótce na prośbę króla Hiszpanii i Neapolu Filipa II-go Habsburga udzieliła mu ogromnej na te czasy pożyczki w wysokości 430 tysięcy dukatów, zabezpieczonej w dochodach królestwa Neapolu. Kwota ta w całości nigdy nie

była zwrócona, a jedynie po wielu latach korespondencji i pertraktacji dyplomatycznych królowi Zygmunтови Augustowi udało się odzyskać jej niewielką część. Częściowa kwota, jaka dotarła do kraju, została wypłacona w srebrnych monetach hiszpańskich: talarach i półtalarach FILIPA II-go i półtalarach KAROLA V-go. Były to słynne „SUMY NEAPOLITAŃSKIE”. W rok po powrocie z Polski do księstwa Bari - królowa Bona Sforza po udzieleniu wielkiej pożyczki królowi Hiszpanii została otruta arsenikiem przez zaufanego dworzanina Jana Wawrzyńca Pappacodę - agenta Habsburgów. Inicjatorami zabójstwa Bony byli Habsburgowie, którzy mieli zyskać na sfałszowaniu jej testamentu, a jednocześnie unikali konieczności spłaty pożyczki 430 tysięcy dukatów jakiej udzieliła królowi Hiszpanii. Za tą kwotę można było w Polsce opłacić żołąd 30 tysięcy jazdy przez 1 rok w razie wojny. Królowa Bona miała bardzo skromny pogrzeb, pochowana bazylice Św. Mikołaja w Bari. Dopiero jej córka Anna Jagiellonka królowa Polski ufundowała jej godziwy nagrobek.

Pieniądze z sum neapolitańskich po przywiezieniu do Polski miały być przebite na monetę krajową. W tym czasie Polska była zaangażowana w północną wojnę siedmioletnią z Rosją (1563-1570), która pochłonęła ogromne koszty. Zaczęło brakować pieniędzy na żołd dla żołnierzy. W kraju po zamknięciu mennicy krakowskiej - monety bito tylko w mennicach litewskich i miejskich. Ponieważ potrzeba wojenna nagliła o pośpiech - król Zygmunt August zdecydował, aby na monetach hiszpańskich nabić kontrsygnatury z jego monogramem SA i datą 1564 i tak puścić w obieg po przymusowym kursie bardzo wysokim - 60 groszy za talara.

Kontrsygnatura

Król Zygmunt August wydał równocześnie uniwersał, w którym zapewnił, że po skończonej wojnie wykupi monety po tym samym kursie i po przetopieniu wybije monety stemplami polskimi i litewskimi - co się stało.

Uniwersał

Portret króla Zygmunta Augusta - fragment z medalu Steven van Herwicka

Kontrasygnowane talary i półtalary należą dzisiaj do wielkich rzadkości numizmatycznych.

Talary

Póltalary

W numizmatyce polskiej pojawiają się jeszcze raz w 1577 roku kontrsygnowane monety - w Gdańsku obce dukaty podbijane kontrmarką z herbem Gdańska - jako moneta oblężnicza. Opłacano nią żołd najemnemu wojsku Gdańszczan w czasie oblężenia Gdańska przez króla polski Stefana Batorego. Monety te należą do wielkich rzadkości numizmatycznych.

Dukat Ferdynanda I-Szego

Andrzej Denis

TALAR Z WAGĄ STANISŁAWA AUGUSTA PONIATOWSKIEGO

Wśród monet talarowych Stanisława Augusta Poniatowskiego szczególne miejsce zajmuje talar z wagą. Jest to najwyższy nominał z całej serii monet wybitych z czystego srebra, do której poza nim należą: półtalar z piecem menniczym, dwuzłotówka z ręką toczącą pieniądz po kamieniu probierczym, złotówka z tygłem menniczym, dwa rodzaje dwugroszówek: z salamandrą i napisowy i wreszcie grosz napisowy. Wszystkie te monety, wybite z datą 1771 r., powstały w wyniku wniesienia do komisji menniczej projektu wybicia monety z czystego srebra, co zyskało pełną aprobatę króla.

Talar z wagą, pokazany poniżej, wybito w trzech metalach: złocie, srebrze i miedzi. Na awersie przedstawia głowę króla w prawym profilu i wokół napis: STANISLAUS AUGUSTUS D.G. REX POLONIAE M.D.LITUA. Znana jest odmiana w srebrze, gdzie zamiast LITUA jest LITU. Pod głową króla znajduje się sygnatura I.P.H. – Jana Filipa Holzhaeussera, nadwornego medaliera. Rewers talara przedstawia wagę szalkową i w półkołu napis: DAT IUSTI PRETIUM tzn. daje sprawiedliwą cenę. Poniżej podstawy wagi data 1771.

Wszystkie odbitki talara z wagą należą do bardzo rzadkich. Stosunkowo mniej rzadkie są odbitki w srebrze, oceniane wg skali Emeryka Hutten-Czapskiego na R4-R6, w zależności od wariantu LITU lub LITUA. Rzadkość talara w miedzi ocenia się na R8, a w złocie na R* ¹⁾.

Talar z wagą ma 40 mm średnicy. Ciężar srebrnego egzemplarza bywa bardzo zróżnicowany, znane są egzemplarze o wadze 19,97 g, a więc o około 8 gram poniżej średniej wagi talara, aż do 28,27 g.

Notowane są także XIX wieczne odbitki talara w miedzi o wadze 36,16 g ²⁾.

Rzadkość talara z wagą skłoniła Polskie Towarzystwo Numizmatyczne do sporządzenia kopii tej monety, obok sporządzanych kopii innych bardzo rzadkich monet. Pokazujemy taki egzemplarz, powstały w latach 60-tych XX wieku, z oznaczeniem literą f. Wykonany jest ze stopu srebrzonego i waży 22,67 g.

Chciałbym tutaj pokazać dwa inne egzemplarze, niewątpliwie nieoryginalne, ale ciekawe. Obydwa znajdują się w moim zbiorze.

Pierwszy pokazany poniżej egzemplarz o średnicy 38 mm i wadze 15,20 g jest niezłej jakości odlewem miedzianym, sporządzonym prawdopodobnie w XIX wieku ³⁾.

Drugi egzemplarz ma średnicę aż 42 mm i prawdopodobnie został odbity w miedzi lub brązie. Waży 18,78 g. Jest to jednak odbitka bardzo osobliwa, wykonana z „kołnierzem” czy jakby w pierścieniu. Właśnie grubość tego pierścienia powoduje, że od talara oryginalnego lub wyżej opisanej kopii PTN jest „szerszy” o 2 mm. Prawdopodobnie obiekt powstał w XIX wieku. Pokazujemy go poniżej wraz z fragmentami przybliżającymi wygląd „kołnierza”⁴⁾.

Na obecnym rynku numizmatycznym jest oferowanych wiele odlewowych kopii talara z wagą. Generalnie są one fatalnej jakości, wykonywane w łatwotopliwym stopie, podobnie jak kopie innych nominałów czystosrebrnych monet Stanisława Augusta z 1771 roku.

Zbigniew Kutrzeba
Wrocław

Przypisy:

- 1) egzemplarz ze zbioru hrabiego Sobańskiego, znajdujący się w Muzeum Narodowym w Warszawie
- 2) egzemplarz bity w miedzi o takiej wadze w stanie +3 sprzedano na 40-tej aukcji Warszawskiego Centrum Numizmatycznego w 2009 roku, egzemplarz w stanie 1 wystąpił w 2000 roku na aukcji Karolkiewicza w Nowym Jorku
- 3) dla przykładu podaję, że egzemplarz ze zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie jest laną kopią
- 4) autor z góry serdecznie dziękuje, jeśli ktoś z czytelników GZN mógłby wnieść coś do informacji o technice powstania takiego egzemplarza

MEDAL IGNACEGO ADAMCZEWSKIEGO ZA POPULARYZACJĘ FIZYKI

10 listopada 2012 roku uczestniczyłem w obchodach Święta Wydziału Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Gdańskiej z okazji 67 rocznicy wygłoszenia pierwszego wykładu w powojennej historii Politechniki Gdańskiej przez prof. dr. Ignacego Adamczewskiego. W trakcie uroczystości został wręczony medal im. Profesora Ignacego Adamczewskiego dr. Andrzejowi Kuczkowskiemu za wybitny wkład w popularyzację fizyki.

Dlatego korzystając z okazji chciałbym przypomnieć postać prof. Adamczewskiego oraz przedstawić poświęcony mu medal.

Artykuł ten, wraz z kolejnym o medalu 60-lecia Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki PG można potraktować jako uzupełnienie opracowania na temat medali Politechniki Gdańskiej, zamieszczonego w numerze 100 Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych w październiku 2011 roku.

Ignacy Adamczewski urodził się 25 stycznia 1907 roku w Warszawie, w ubogiej rodzinie robotniczej. W 1931 roku ukończył studia na Uniwersytecie Warszawskim, a w 1932 roku rozpoczął pracę przy organizacji Pracowni Dielektryków w Zakładzie Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Warszawskiego. W wyniku prowadzonych badań, powstała obroniona w 1936 roku praca doktorska „Ruchliwość i rekombinacja jonów w ciekłych dielektrykach w zależności od lepkości cieczy”. Tematykę ciekłych dielektryków kontynuował i rozwijał przez całe życie i w tej dziedzinie odniósł największe sukcesy naukowe.

Po wybuchu wojny brał udział w kampanii wrześniowej, a w 1940 roku na trzy miesiące trafił do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. W latach 1942-1944 prowadził wykłady na tajnych kompletach, a po upadku Powstania Warszawskiego zamieszkał pod Łowiczem.

Na początku 1945 roku Ignacy Adamczewski zostaje zatrudniony na organizującym się Uniwersytecie Łódzkim. W poszukiwaniu wyposażenia laboratoryjnego trafia na Politechnikę Gdańską. Ze względu na braki kadrowe w tej uczelni, postanawia przenieść się do Gdańska. 21 września otrzymał nominację na kierownika II Katedry Fizyki PG (funkcję tę pełnił do 1969 roku).

22 października 1945 roku prof. Adamczewski inauguruje działalność Politechniki Gdańskiej jako polskiej uczelni, wygłaszając w Audytorium Maximum pierwszy wykład.

Jednocześnie z pracą w PG prof. Adamczewski pełnił funkcję kierownika Zakładu Fizyki Medycznej Akademii Medycznej w Gdańsku. W 1962 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. W latach 1970-1993 był profesorem Uniwersytetu w Salford w Anglii. W roku 1985 został uhonorowany tytułem doktora honoris causa PG. Prof. Ignacy Adamczewski zmarł w Gdańsku 26 czerwca 2000 roku.

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Fizycznego ustanowił medal im. prof. Ignacego Adamczewskiego, który jest przyznawany osobom, których działalność przyczyniła się w znacznym stopniu do popularyzacji fizyki i upowszechnienia wiedzy fizycznej w szerokich kręgach społeczeństwa.

Medal Ignacego Adamczewskiego [2]

Do tej pory Kapituła Medalu wyróżniła następujące osoby: doc. dr inż. Andrzej Januszajtis (2008 rok), doc. dr Kazimierz Badziąg (2009), dr inż. Krystyn Kozłowski (2010), dr Stanisław Zachara (2011), dr Andrzej Kuczkowski (2012).

Literatura

1. Krystyn Kozłowski: „Powojenni nestorzy gdańskiej fizyki. Ignacy Adamczewski”, Pismo PG, nr 4/2004, str. 16-17
2. Polskie Towarzystwo Fizyczne Oddział Gdańsk, <http://julia.univ.gda.pl/~ptf/>

Dariusz Świsulski

**MEDAL 60-LECIA
WYDZIAŁU ELEKTRONIKI, TELEKOMUNIKACJI
I INFORMATYKI POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ**

Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki Politechniki Gdańskiej wyłonił się w 1952 roku z Wydziału Elektrycznego PG jako Wydział Łączności. W roku 1967 został przekształcony w Wydział Elektroniki, a obecną nazwę nadano mu w 1995 roku. W ciągu 60 lat istnienia Wydział ukończyło blisko 12.000 absolwentów (inżynierów i magistrów inżynierów), wypromowanych też zostało ponad 500 doktorów i doktorów habilitowanych. Aktualnie kształci ok. 3,5 tys. studentów na czterech kierunkach studiów: informatyce, elektronice i telekomunikacji, automatyce i robotyce oraz inżynierii biomedycznej. Jest największym wydziałem w Polsce północnej z obszaru nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych i informatycznych (ICT).

Z okazji przypadającego w 2012 roku jubileuszu 60-lecia Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki Politechniki Gdańskiej dziekan Wydziału dr hab. inż. Krzysztof Goczyła, prof. nadzw. PG, wyemitował pamiątkowy medal wybity przez Polskie Centrum Metaloplastyki „Barossa”. Medal o średnicy 60 mm wydano w nakładzie 300 sztuk. Autorem projektu jest plastyk Tomasz Wojewoda, absolwent Wydziału Wzornictwa Przemysłowego i Architektury Wnętrz gdańskiej PWSST (obecnie ASP), zajmujący się szeroko pojętą twórczością plastyczną.

Na awersie medalu znajduje się nowy budynek oddany do użytku w 2008 roku, będący ukoronowaniem 60. lat istnienia Wydziału i symbolizujący przyszłość i nowoczesność. Żołędzie na rewersie przypominają kształtem widok nowego gmachu z lotu ptaka i otoczone są przez dwa dębowe liście, nawiązując w ten sposób do symbolicznego dębu rosnącego przed nowym budynkiem, posadzonego przez ówczesnego dziekana, a obecnie rektora Politechniki Gdańskiej, prof. Henryka Krawczyka, w dniu wmurowania kamienia węgielnego. Na rewersie medalu znajduje się też godło Politechniki Gdańskiej, pod którym umieszczono 3 żołędzie symbolizujące 3 podstawowe dyscypliny naukowe uprawiane na wydziale: elektronikę, telekomunikację i informatykę, tworzące rozpoznawalny w otoczeniu Uczelni akronim ETI.

Awers i rewers medalu 60-lecia Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki

Kapitułę Medalu stanowi kolegium dziekańskie z dziekanem jako przewodniczącym. Medale honorowe wręczone zostały podczas obchodów uroczystości 60-lecia i otrzymali je: Ryszard Stachurski – wojewoda pomorski, Mieczysław Struk – marszałek województwa pomorskiego, Paweł Adamowicz – prezydent Gdańska, Henryk Krawczyk – pierwszy i jedyny jak dotąd rektor z Wydziału, czterokrotny dziekan i budowniczy nowego gmachu ETI, Jerzy Seidler – dwukrotny dziekan, twórca pozycji naukowej Wydziału, lider rozwoju kadry naukowej (43 wypromowanych doktorów), doktor honoris causa wielu uczelni, Michał Białko – dziekan, doktor honoris causa PG i innych uczelni, twórca szkoły naukowej mikroelektroniki, Józef Woźniak, dwukrotny dziekan, aktualny reprezentant Wydziału w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, Wojciech Sobczak – dwukrotny dziekan i prorektor PG; kontynuator szkoły naukowej prof. Seidlera, Krzysztof Grabowski – dwukrotny dziekan, twórca gdańskiej szkoły naukowej mikrofal, Marian Zientarski – czterokrotny dziekan Wydziału, Alicja Konczakowska – druga kobieta Prorektor z Wydziału, trzykrotna prodziekan, Antoni Nowakowski – prorektor, twórca kierunku inżynieria biomedyczna, Andrzej Stepnowski – pierwszy prorektor ds. nauki z Wydziału, prodziekan, inicjator geoinformatyki, Ryszard Katulski – ostatni prorektor ds. nauki z Wydziału, Marianna Sankiewicz – pierwsza absolwentka Wydziału, pierwsza kobieta prorektor z Wydziału, wielokrotna prodziekan, Gustaw Budzyński – inicjator i twórca elektrofonii i inżynierii dźwięku, Zenon Boguś – współtwórca kierunku automatyka i wieloletni prodziekan, doc. Wiesław Porębski – współtwórca kierunku informatyka i prodziekan,

Janusz Nowakowski – współtwórca kierunku automatyka i wieloletni prodziekan, Dieter Młyński – doktor honoris causa PG, inicjator współpracy z Uniwersytetem Karlsruhe, Jan Węglarz – doktor honoris causa PG i wielu innych uczelni, najwybitniejszy przedstawiciel informatyki w Polsce, Ludwik Spiralki – inicjator badań i dydaktyki w zakresie aparatury pomiarowej i szumów, prodziekan, Dominik Rutkowski – współtwórca radiokomunikacji na Wydziale, prodziekan, Michał Polowczyk – współtwórca mikroelektroniki na Wydziale, wielokrotny prodziekan, Walerian Gruszczyński – pierwszy doktor wypromowany na Wydziale, prodziekan, Witold Malina – prodziekan, pionier rozpoznawania obrazów i grafiki komputerowej, Romuald Zielonko – współtwórca metrologii na Wydziale, wielokrotny prodziekan.

Ponadto na zakończenie kadencji władz uczelni i Wydziału medal został wręczony 57 pracownikom Wydziału, którzy w jubileuszowym roku 2012 byli członkami Rady Wydziału. Kapituła Medalu postanowiła także wręczyć pamiątkowe medale z okazji Inauguracji Roku Akademickiego 2012/2013. Medale otrzymali zasłużeni emerytowani wykładowcy: Adam Dering, Alfred Matuszewicz, Teresa Ekiert, Henryk Samplawski i Wiktor Pawłowski, trzy trójmiejskie firmy współpracujące od wielu lat z Wydziałem: Adva Optical Networking, OPEGIEKA i DGT oraz członek Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów Politechniki Gdańskiej, absolwent WETI, Georgis Bogdanis.

Marek Moszyński

MEDAL NA 30-LECIE TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ „DARU POMORZA”

Z okazji 30-lecia powołania Towarzystwa Przyjaciół „Daru Pomorza” z inspiracji członka Zarządu kpt Żeglugi Wielkiej Leszka Góreckiego, Zarząd upamiętnił tę rocznicę między innymi wybiciem medalu okolicznościowego.

Otrzymali go wszyscy obecni na odbytym w dniu 22 września 2012 roku zjeździe nadzwyczajnym TP „DP”.

Na awersie medalu dumnie prezentuje się sylwetka statku legendy. Towarzystwo w swoim statucie postawiło sobie za główny cel działalności zachować ten narodowy klejnot dla potomności. Od 1982 roku przejęty przez Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku i przekształcony w muzeum Dar Pomorza stanowi narodową pamiątkę. Na medalu przedstawiony został od strony prawej burty z rozwiniętymi żaglami.

Pod nim tło fakturowane imitujące tóż wodną. Na jej tle trzy herby miast, z których wywodzi się najwięcej członków towarzystwa: Gdyni, Gdańska, Szczecina. Wokół nad Darem Pomorza zaczynający się z lewej strony od rufy w kierunku dziobu napis: 30 LAT TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ DARU POMORZA.

Rewers, to w centralnym położeniu na fakturowanym tle kontur Polski z zaznaczonymi trzema miastami. W centralnej części daty: 21.03.1983 (powołanie Towarzystwa) i 21.03.2013 (30-rocznica działalności). Wokoło napisy. U góry: NIE ODWRACAJMY SIĘ OD MORZA. U dołu: MORZE ŻYWI I BOGACI.

Medal wybity został w firmie „CELSTAN” w liczbie 300 sztuk w mosiądzu, średnica medalu 70 mm.

Jest to kolejny medal upamiętniający ten piękny żaglowiec, o czym z nadzieją, że nie będzie ostatnim informuje kolekcjonerów usatysfakcjonowany jego posiadaniem w swoim zbiorze ALDEK.

Romuald L. Sieradzki

WYSTAWA I ODCZYT Z OKAZJI ROCZNICY DZIAŁALNOŚCI ELEKTRYKÓW NA POMORZU

80 LAT
STOWARZYSZENIA
ELEKTRYKÓW POLSKICH
NA WYBRZEŻU
2012

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Gdańsk obchodził w bieżącym roku 80-lecie powołania Oddziału Wybrzeża Morskiego. Do obchodów tej rocznicy włączył się również

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

Pierwsze, początkowo nieformalne organizacje polskich elektryków zostały utworzone na przełomie XIX i XX wieku. Organizacja ogólnokrajowa została powołano do życia jako Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich na zjeździe założycielskim w 1919 roku. Obecną nazwę - Stowarzyszenia Elektryków Polskich przyjęło w roku 1929.

Podjęta na początku lat dwudziestych ubiegłego wieku budowa portu gdyńskiego, związana ze znacznym zwiększeniem liczby zatrudnionych inżynierów i techników, przyczyniła się do ożywienia ruchu stowarzyszeniowego na Wybrzeżu. W 1932 roku w Gdyni został powołany Oddział Wybrzeża Morskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Jednym z organizatorów i pierwszym prezesem Oddziału Wybrzeża Morskiego SEP był Kazimierz Bieliński, dyrektor Miejskich Zakładów Elektrycznych w Gdyni. Inżynier Bieliński został zamordowany przez hitlerowców w listopadzie 1939 roku w Lasach Piaśnickich.

Po wojnie w 1947 roku odbyło się pierwsze, zgodne z nowym statutem, Walne Zgromadzenie Delegatów Oddziału. Oddział Wybrzeża Morskiego SEP przemianowano na Oddział Gdański SEP.

Z okazji jubileuszu OG SEP wspólnie z OG PTN zorganizował wystawę medali wybitnych w związku z działalnością OG SEP, przedstawiających wybitnych elektryków i tematy związane z elektryką oraz energetyką. Wystawę około 30 medali ze zbiorów Dariusza Świsulskiego i Henryka Borynia można było obejrzeć w październiku 2012 roku w Cafe Księgarni Vademecum (Gdynia, ul. Świętojańska 5-7).

Z okazji wystawy przygotowano też okolicznościowy folder.

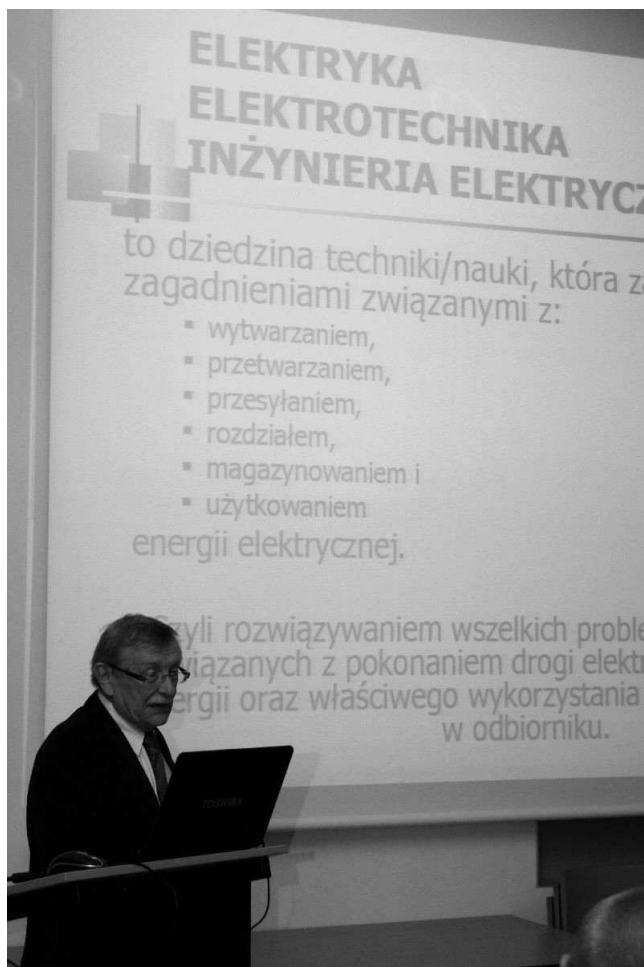
Medal 30-lecia Oddziału Gdańskiego SEP

Medal 40-lecia Oddziału Gdańskiego SEP

Medal 50-lecia Oddziału Gdańskiego SEP

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Gdańsk oraz Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego zorganizowali w Muzeum Miasta Gdyni 6 listopada 2012 roku odczyt z okazji 80-lecia działalności elektryków na Wybrzeżu. W trakcie odczytu Henryk Boryń i Dariusz Świsulski przedstawili historię działalności SEP na Pomorzu oraz medale wybite w związku z działalnością OG SEP, upamiętniające wybitnych elektryków i tematy związane z elektryką oraz energetyką.

**Fot. Marcin Szerle
Muzeum Miasta Gdyni**

Historia działalności elektryków na Wybrzeżu przedstawiona jest w książce wydanej przez Oddział Gdański SEP: „Z kart historii elektryki na Pomorzu. 80-lecie Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Wybrzeżu”, Praca zbiorowa pod red. Dariusza Świsulskiego, Gdańsk 2012 (patrz tylna okładka).

Jeden z rozdziałów poświęcono medalom związanym z działalnością Oddziału Gdańskiego SEP. W swojej 65-letniej powojennej historii, OG SEP był inicjatorem emisji trzech medali jubileuszowych, z okazji trzydziesto-, czterdziesto- i pięćdziesięciolecia Oddziału. Wybity został również medal im. prof. Stanisława Szpora. W książce uwzględniono także medal wybity z okazji zorganizowanego w Gdańsku w 1987 roku XXIV Zjazdu Delegatów, medal im. prof. Alfonsa Hoffmanna, a także medale upamiętniające Dom Technika - siedzibę Gdańskiego Oddziału SEP.

Dariusz Świsulski

Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego zorganizował w Muzeum Miasta Gdyni 4 grudnia 2012 roku spotkanie z panią Dobrochną Surajewską, wybitną rzeźbiarką i medalierką, autorką wielu medali i numizmatów kolekcjonerskich, monet, monet inwestycyjnych, a także małych form rzeźbiarskich. Laureatką prestiżowych konkursów na medale i monety.

Pani Dobrochna Surejwska w niezwykle interesujący sposób opowiadała o swojej twórczości, ilustrując prezentację zdjęciami omawianych monet i medali, ale również ich modeli gipsowych. Zebrani członkowie OG PTN dowiedzieli się ciekawych informacji o przygotowaniach do wykonania projektów, m.in. przez wykonanie dokumentacji fotograficznej, a także o szczegółach pracy nad poszczególnymi realizacjami. Prelekcja uzupełniona była małą wystawą monet, medali i tzw. dukatów lokalnych, zaprojektowanych przez panią Surajewską, a po zakończeniu była długa dyskusja.

Twórczości pani Surajewskiej był poświęcony poprzedni numer Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych, wydany w dwóch częściach.

Z okazji rocznicy powołania do życia Marynarki Polskiej 28 listopada 1918 roku przez naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego przedstawił w listopadzie 2012 roku w Cafe Księgarni Vademecum (Gdynia, ul. Świętojańska 5-7) wystawę medali ze zbiorów Dariusza Świsulskiego „Marynarka Wojenna RP na medalach”. Zaprezentowano blisko 50 medali podzielonych na działy: Historia MW, Działalność MW, Akademia MW, Stocznia MW, Muzeum MW, Czasopismo MW. Dodatkowo pokazano wyemitowane przez NBP monety 2 zł z serii Polskie Okręty.

Z okazji rocznicy pierwszego podniesienia bandery na gmachu Szkoły Morskiej w Tczewie 8 grudnia 1920 roku, Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego przedstawił w grudniu 2012 roku w Cafe Księgarni Vademecum (Gdynia, ul. Świętojańska 5-7) wystawę medali ze zbiorów Dariusza Świsulskiego „Akademia Morska w Gdyni na medalach”.

Na wystawie przedstawiono 30 medali uzupełnionych opisem historii Akademii Morskiej w Gdyni (w języku angielskim i polskim).

REDAKCJA

50-LECIE ODDZIAŁU PTN W CZĘSTOCHOWIE

W dniu 20 października 2012 roku w Częstochowie tamtejszy Oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego im. dr Władysława Terlickiego obchodził 50-lecie powołania do życia.

Uroczystość pod patronatem Prezydenta Miasta Częstochowy, przy licznych udziale zaproszonych gości i członków Oddziału, odbyła się w Muzeum Częstochowskim w ratuszu. Przybyłych powitał i przedstawił krótką historię Oddziału prezes Andrzej Paszta.

Z okolicznościowymi przemówieniami wystąpili m.in. prezydent Częstochowy Krzysztof Matyjaszczyk i reprezentujący Zarząd Główny PTN Adam Zając, który nadał kilku wyróżniającym się członkom Oddziału przyznane przez Zarząd Główny Złote odznaki PTN.

Występowali też z okolicznościowymi adresami zaproszeni goście, w tym reprezentujący Oddział Gdański Romuald Sieradzki, który w imieniu Zarządu naszego Oddziału przekazał na ręce Prezesa Andrzeja Paszty medal wybity z okazji jubileuszu 55-lecia Oddziału oraz uhonorował przyznaną mu Złotą Odznaką Oddziału Gdańskiego PTN.

**Andrzej Paszta odbiera medal od Romualda Sieradzkiego,
z lewej strony Dariusz Frączek, skarbnik Oddziału (fot. Alojzy Biernat)**

W trakcie uroczystości prezes Andrzej Paszta wraz z Dariuszem Frączkiem wręczyli członkom Oddziału i gościom przygotowane z tej okazji souvenir, pamiątkowe srebrne odznaki Oddziału Częstochowskiego, wybite w liczbie 40 sztuk z okazji 50-lecia (tylko niektórym, w tym niżej podpisanemu) oraz numerowane medale okolicznościowe z certyfikatem.

Awers medalu przedstawia świętego Eligiusza -patrona Numizmatyków, a rewers orła w koronie - symbol 27 pułku piechoty stacjonującego w Częstochowie w okresie międzywojennym, z widocznym starym herbem Częstochowy. Medal zaprojektowali Katarzyna Frączek-Frej (awers) i Leszek Nowak (rewers). Nakład 100 sztuk, materiał - mosiądz, średnica 50 mm.

W dalszej kolejności przybyli wysłuchali ciekawych wykładów: „Przypinki kwestarskie i cegiełki w Częstochowie w latach 1915-1924” (wydane w szerszym opracowaniu książkowym z okazji Jubileuszu) oraz „Monety starożytnych Chin” (którego treść opublikowana jest w nr 37/2012 Magazynu Numizmatycznego, wydawanego przez PTN O/Częstochowa).

Następnie obecni zwiedzili przygotowaną z tej okazji wystawę medali pt. „Motywy muzyczne w sztuce medalierskiej” ze zbioru pasjonata tego tematu Mieczysława Solarika. Przedstawiona kolekcja numizmatyczna i medalierska sprawia imponujące wrażenie, gdyż jest jedną z nielicznych dotyczących wyłącznie muzyki, a także jedną z większych w kraju.

M. Solarik opracował katalog, który wydany został w formie przepięknej edytorsko publikacji. Wstęp do katalogu wystawy napisała znana artystka-medalier p. Ewa Olszewska-Borys, obecna również na tej uroczystości.

Ostatnim akcentem Jubileuszu było zwiedzanie prywatnego Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II, którego zbiory stanowią największą i najpiękniejszą tego typu kolekcję w świecie (około 7 tys. eksponatów). Jest to jednak „całkiem inna historia”, jak mawiał pewien klasyk literatury światowej.

Romuald L. Sieradzki

KOMUNIKATY:

Spotkania członków PTN Oddziału w Gdańsku

- **Każdy pierwszy wtorek miesiąca** (oprócz miesięcy lipiec, sierpień) zebranie odczytowe w Muzeum Miasta Gdyni godz. 17:00.
- **W każdą środę** na zapleczu Poczty Głównej w Gdyni spotkania kolekcjonerskie wymienne godz. 15:00 do 17:00.
- **W poniedziałki** Dom Filatelisty w Gdańsku godz. 15:00

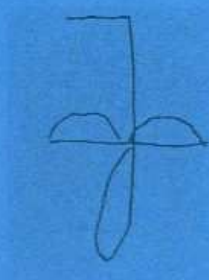
ADRES INTERNETOWY STRONY ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

<http://www.ptn-gdansk.za.pl>

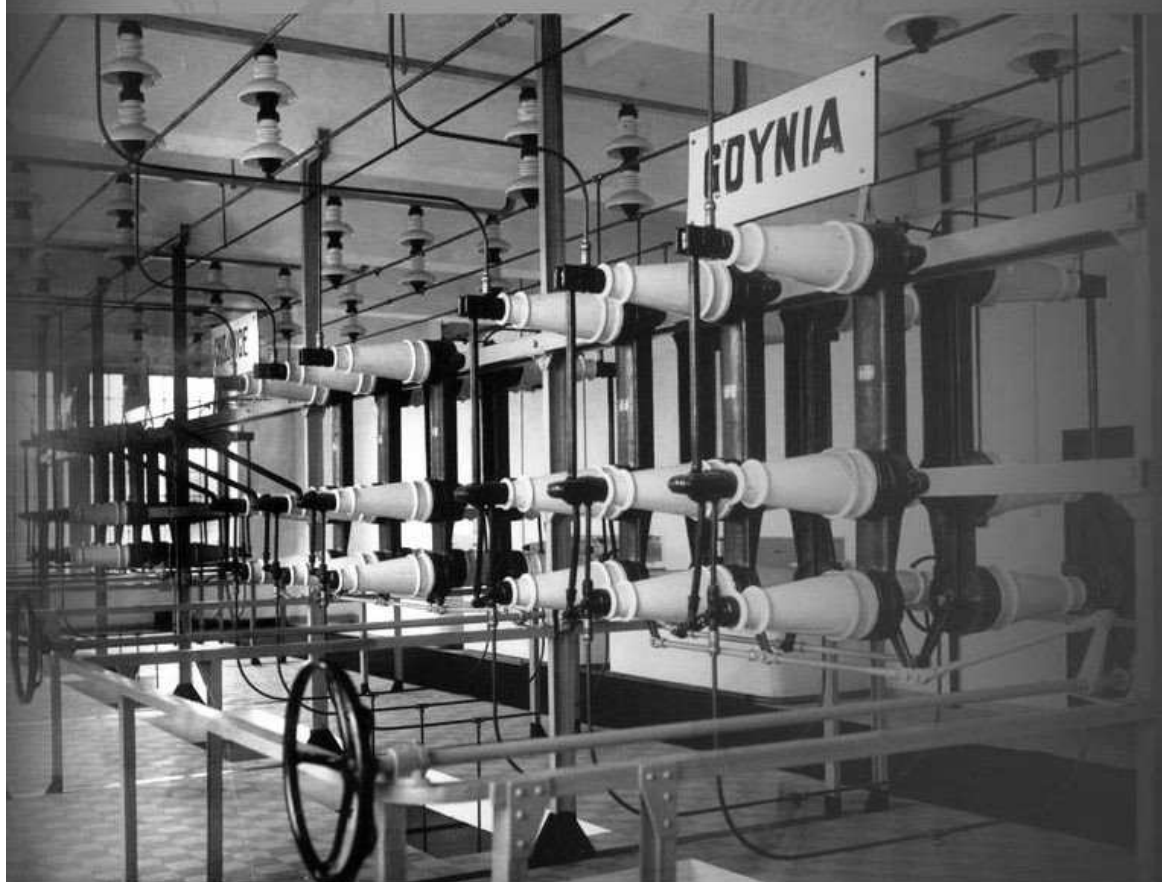
ZAPRASZAMY

Pytanie Prośba

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o
zidentyfikowanie poniższej sygnatury medaliera

Z KART HISTORII ELEKTRYKI NA POMORZU

80 LAT
STOWARZYSZENIA
ELEKTRYKÓW POLSKICH
NA WYBRZEŻU

2012

Gdańsk 2012

Z kart historii elektryki na Pomorzu. 80 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Wybrzeżu. Praca zbiorowa pod red. Dariusza Świsulskiego. Gdańsk 2012